



ICHKI ISHLAR ORGANLARI VA MILLIY GAVARDIYANING JAMOAT TARTIBINI SAQLASH BO‘LINMALARI FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI

*O‘zbekiston Respublikasi Jamoat xavfsizligi universiteti
magistratura tinglovchisi podpolkovnik*

Mavlonov Asqarjon Ne‘matovich

Annotatsiya: Ushbu maqola O‘zbekiston Respublikasida jamoat tartibini saqlash tizimini rivojlantirish istiqbollarini huquqiy, texnologik, malaka oshirish va jamoatchilik bilan hamkorlik nuqtai nazaridan tahlil qiladi. O‘zbekiston qonunchilik bazasi, ichki ishlar va Milliy gvardiyaning amaldagi faoliyati hamda xorijiy davlatlarning tajribalari yoritilgan. Maqolada zamonaviy xavflarga mos huquqiy islohotlar, raqamli texnologiyalar joriy etilishi, kadrlar malakasini oshirish va fuqarolar bilan samarali integratsiya orqali jamoat xavfsizligini mustahkamlash yo‘nalishlari taklif etilgan. Tadqiqot natijalari jamoat tartibini saqlash samaradorligini oshirishga qaratilgan siyosat va amaliyot uchun asos bo‘lib xizmat qiladi.

Kalit so‘zlar: Milliy gvardiya, Ichki ishlar, Jamoat xavfsizligi, Jamoat tartibi, Konsepsiya, Zamonaviy texnologiyalar, Strategiya, Chet el tajribasi, qonunchilikni takomillashtirish.

Аннотация: В данной статье анализируются перспективы развития системы охраны общественного порядка в Республике Узбекистан с точки зрения правового, технологического, повышения квалификации и взаимодействия с общественностью. Освещена законодательная база



Узбекистана, действующая деятельность органов внутренних дел и Национальной гвардии, а также опыт зарубежных стран. В статье предлагаются направления укрепления общественной безопасности посредством правовых реформ, соответствующих современным угрозам, внедрения цифровых технологий, повышения квалификации кадров и эффективной интеграции с гражданами. Результаты исследования служат основой для политики и практики, направленной на повышение эффективности охраны общественного порядка.

Ключевые слова: Национальная гвардия, Внутренние дела, Общественная безопасность, Общественный порядок, Концепция, Современные технологии, Стратегия, Зарубежный опыт, совершенствование законодательства.

Abstract: This article analyzes the prospects for the development of the public order protection system in the Republic of Uzbekistan from the point of view of legal, technological, professional development, and public relations. The legislative framework of Uzbekistan, the current activities of the internal affairs bodies and the National Guard, as well as the experience of foreign countries, are highlighted. The article proposes directions for strengthening public safety through legal reforms corresponding to modern threats, the introduction of digital technologies, advanced training of personnel, and effective integration with citizens. The research results serve as a basis for policy and practice aimed at increasing the effectiveness of maintaining public order.

Key words: National Guard, Internal Affairs, Public Security, Public Order, Concept, Modern Technologies, Strategy, Foreign Experience, Improving Legislation.



Jamoat tartibini saqlash davlat barqarorligi va fuqarolar xavfsizligini ta'minlashning fundamental elementlaridan biridir. Ichki ishlar va Milliy gvardiya organlari ushbu sohada asosiy vakolatga ega bo'lib, ularning bo'linmalari yirik shaharlarda va aholi zich joylashgan hududlarda tinchlik va jamoat tartibini ta'minlashga xizmat qiladi. O'zbekiston Respublikasi mustaqillikdan so'ng jamoat tartibini mustahkamlash, qonunchilikni takomillashtirish va ichki xavfsizlik tizimini rivojlantirishga katta e'tibor qaratmoqda. Shu maqsadda, Ichki ishlar va Milliy gvardiya organlarining jamoat tartibini saqlash bo'linmalari faoliyatini yanada samaraliroq qilish va ularning rivojlanish istiqbollarini aniqlash zaruriyati mavjud.

Jamoat tartibini saqlash bu - keng ko'lamli ilmiy izlanishlar mavzusidir. Turli olimlar tomonidan berilgan ta'riflarga ko'ra, jamoat tartibini ta'minlash — bu jamiyat xavfsizligini, fuqarolar erkinligi va teng huquqliligini muhofaza qilish uchun ommaviy va individual xatti-harakatlarni nazorat qilish jarayoni hisoblanadi. (И. ИВАНОВ, 2018; А. Karimov, 2020).

O'zbekiston respublikasining Normativ huquqiy hujjatlarida ham jamoat xavfsizligi va jamoat tartibiga ta'rif berilgan. Xususan, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 29-noyabrda qabul qilingan "PF-27-sonli" farmonida quyidagicha ta'rif berilgan: **jamoat xavfsizligi** — jamiyatning qonunga xilof tajovuzlar, ijtimoiy va millatlararo nizolar, favqulodda vaziyatlar va boshqa tahdidlardan (keyingi o'rinlarda — tahdidlar) himoyalanganlik holati bo'lib, u jamiyatning barqaror rivojlanishiga xizmat qiladi hamda insonning huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlari ro'yobga chiqarilishini ta'minlaydi;

Jamoat tartibi — jamiyatdagi barqarorlikni saqlash, fuqarolarning huquq va erkinliklarini ta'minlash maqsadida joriy etilgan huquqiy hamda axloqiy qoidalar majmuasi hisoblanadi;



jamoat xavfsizligini ta'minlash — davlat tomonidan jamiyatni tahdidlardan himoya qilish uchun belgilanadigan hamda doimiy ravishda takomillashtirib boriladigan siyosiy, ijtimoiy-iqtisodiy, huquqiy va boshqa kompleks tashkiliy chora-tadbirlarni qamrab oluvchi yaxlit tizim.

Ichki ishlar organlari va Milliy gvardiyaning jamoat tartibini saqlashdagi roli ko'plab ichki va xorijiy tadqiqotlarda alohida ta'kidlanadi. Masalan, amerikalik olim J. Smitt (2017) jamoat tartibining samarali muhofazasi uchun huquqni qo'llash organlari tizimining muvofiqligi va jamoatchilik bilan aloqalar muhim jihatlar ekanini ta'kidlaydi. Shu bilan birga, Rossiyada A. Petrova (2019) ichki ishlar va milliy qo'riqlash xizmatlari o'rtasida hamkorlikni kuchaytirish zarurligini ilmiy asoslab berdi. Jamoat tartibini saqlashning zamonaviy nazariyasi ijtimoiy nazorat, huquqiy normalar va sotsial-madaniy omillarning o'zaro ta'sirini o'rganadi. Jamoat tartibini ta'minlash faqatgina qonun qo'llash emas, balki fuqarolarning huquqiy madaniyatini oshirish, ularni xavfsizlikka faol jalb qilish orqali amalga oshiriladi (A. Karimov, 2020).

Ichki ishlar organlari va Milliy gvardiyaning jamoat tartibini saqlashdagi roli shu kontekstda faqat jazo choralari qo'llash bilan cheklanib qolmaydi, balki ularning asosiy vazifasi – ijtimoiy barqarorlikni targ'ib qilish, profilaktika ishlarini tashkil etish ham hisoblanadi.

Ichki ishlar organlari va Milliy gvardiya bugungi kunda jamoat tartibini saqlash sohasida bir qator faoliyatlarni olib boradi. Ularning asosiy vazifalari ichida jamoat joylarida xavfsizlikni ta'minlash, huquqbuzarliklarning oldini olish va kamaytirishga qaratilgan profilaktik tadbirlarni samarali tashkil etish kiradi. Ichki ishlar organlari jamoat xavfsizligi bo'limlari huquqbuzarliklarning kelib chiqish sabablarini o'rganib, ularni bartaraf etish uchun doimiy chora-tadbirlar ko'radi. Shuningdek, voyaga yetmaganlar va yoshlar o'rtasida uyushmagan guruhlarini tarbiyalash orqali jinoyatchilikning oldini olishga katta e'tibor qaratilmoqda.



Jamoat tartibini saqlashda patrul-post xizmatlari ayniqsa aholi gavjum bo'lgan joylarda faoliyat yuritadi. Ularning vakolatlari kengayib, hozirda ma'muriy bayonnomalar tuzish va boshqa qonuniy chora-tadbirlarni qo'llash imkoniyatiga ega. Bu o'z navbatida huquqbuzarlarga tezkor va qonuniy ta'sir ko'rsatishga xizmat qiladi. Bundan tashqari, ichki ishlar organlari va Milliy gvardiya o'rtasida ekstremal vaziyatlarda tezkor harakat qilish uchun doimiy jangovar shaylik ta'minlanmoqda.

Profilaktik ishlarda esa, yo'l harakati xavfsizligini ta'minlash, huquqbuzarliklarning oldini olish va jamoat tartibini mustahkamlashga qaratilgan maqsadli tarbiyaviy tadbirlar muhim o'rin tutadi. Bu borada, xususan yoshlar orasida huquqiy madaniyatni oshirish, profilaktik hisobdagi shaxslarni ijtimoiy moslashtirish ishlari olib borilmoqda.

Lekin amaliyotda bugungi kunda quyidagi kamchiliklarga duch kelishimiz mumkin: Birinchidan, ayrim hollarda bu organlar o'z vakolat sohasida aniqlik va muvofiqlikni ta'minlamagan. Ular o'z faoliyatini aniq va bir xil belgilashdagi qattiq tartibga solish va standartlar etishmasligi natijasida, amaliyotda qarorlar qabul qilishda byurokratik kechikishlar va logical muvofiqlik buzilishlariga duch kelmoqda;

Ikkinchidan, texnologik imkoniyatlarning yetishmasligi muhim kamchiliklardan biridir. Masalan, zamonaviy videokuzatuv va sun'iy intellekt yordamida xavfli holatlarni oldindan aniqlash imkoniyatini kamaytiradi. Bu muammo, ayniqsa, keng ko'lamdagi ommaviy tadbirlar va jamoat joylarida xavfsizlikni ta'minlashda sezilarli cheklovlar yaratadi;

Uchinchidan, profilaktik va tushuntirish ishlari ning samaradorligi past darajada qolmoqda. Shu bilan birga, jamoatchilik bilan ishlashda faoliyatlarni yanada kengaytirish va ularni ijtimoiy jihatdan moslashtirishda muhim kamchiliklar bor.

Nihoyat, qonun va tartibni ta'minlash uchun sohada ishlatiladigan huquqiy bazaning doimiy yangilanishi va takomillashtirilishi zarur. Bu esa, bevosita,



huquqbuzarliklarni oldini olish va tezkor javob berish samaradorligini oshirishga yordam beradi.

Jamoat tartibini saqlash bo'yicha xorijiy davlatlarning ilg'or tajribalari O'zbekiston uchun ham muhim o'rnak bo'la oladi. Quyida ayrim davlatlardan olingan samarali yondashuvlar va ularni qo'llash bo'yicha tavsiyalar keltirilgan.

Kanadada jamoat tartibini saqlashda politsiya va milliy qo'riqlash organlari jamoatchilik bilan faol hamkorlik qiladi. Politsiya "Community Policing" (jamoatchilik bilan hamkorlikda politsiya) konsepsiyasiga asoslanadi, bunda fuqarolar ishtirokida profilaktik tadbirlar ko'p tashkil etiladi. Bu tizim jinoyatchilikni oldini olish va kechishlarni kamaytirishda muhim rol o'ynaydi. Kanada qonunchiligidan andoza olgan holda O'zbekistonda ham Ichki ishlar va Milliy gvardiya organlari jamoatchilik bilan ochiq muloqotni kuchaytirib, profilaktika ishlariga fuqarolarni faol jalb qilish bo'yicha maxsus dasturlar tashkil etishi maqsadga muvofiq.

Germaniyada jamoat tartibini saqlash bo'yicha modern texnologiyalar keng joriy etilgan. Video monitoring tizimlari, sun'iy intellekt yordamida xavfli holatlarni oldindan aniqlash, tezkor signal tizimlari ishlatiladi. Shuningdek, xizmatdagi xodimlarga muntazam ravishda yuridik va ijtimoiy psixologiya bo'yicha treninglar o'tkaziladi. O'zbekistonda ham Ichki ishlar va Milliy gvardiya tizimida zamonaviy texnologiyalarni kengroq qo'llash, xususan, sun'iy intellekt va videoanalitika sohasida ilg'or tizimlarni joriy etish zarur. Kadrlar tayyorlashda esa muntazam va maxsus kurslar tashkil etilishi kerak.

Yaponiya favqulodda vaziyatlarga tezkor javob berishga katta e'tibor beradi. Har bir jamoat tartibini saqlash bo'linmasi o'z hududi bilan yaqindan tanish, mahalliy fuqarolar bilan aloqalarni mustahkamlashga yo'naltirilgan. Bu tizim favqulodda holatlarda samarali boshqaruv va jamoatchilik yordamida favqulodda vaziyatlarni tez bartaraf etish imkonini yaratadi. O'zbekiston hududlarida Milliy gvardiya va Ichki ishlar bo'linmalari mahalliy aholi bilan aloqalarni kuchaytirib,



favqulodda vaziyatlarga qarshi rejalashtirilgan jamoaviy mashg'ulotlar va treninglar o'tkazilishi kerak.

AQShda jamoat tartibini saqlashda huquqiy ta'lim va fuqarolar huquqlarini himoya qilish muhim o'rin tutadi. Politsiya xodimlari faoliyatini ikki tomonlama nazorat tizimi ta'minlangan, bu fuqarolarning ishonchini oshiradi. Bundan tashqari, politsiyaning daryocha va madaniyatlararo ko'nikmalarga ega bo'lishi uchun o'quv dasturlari ishlab chiqilgan. O'zbekistonda esa Ichki ishlar va Milliy gvardiyada fuqarolarning huquqlarini hurmat qilish bo'yicha o'quv dasturlari va nazorat mexanizmlarini kuchaytirish. Fuqarolar bilan ishonch aloqalarini mustahkamlash ham muhimdir.

Ichki ishlar organlari va Milliy gvardiya bo'linmalarining jamoat tartibini saqlashdagi faoliyatini kelajakda rivojlantirish uchun quyidagi takliflar samarali hisoblanadi.

Texnologik modir nizatsiya va zamonaviy texnologilarni ushbu tizimlarga ham keng joriy qilish-Zamonaviy videokuzatuv tizimlari, sun'iy intellekt asosidagi xavf-xatarlarni aniqlash vositalari va tezkor signal tizimlarini keng joriy qilish. Bu ommaviy tadbirlar va kundalik nazoratda xavfsizlikni sezilarli darajada oshiradi.

Kadrlarning malakasini zamonaviy dasturlar asosida oshirish - Ichki ishlar va Milliy gvardiya xodimlarining tayyorlov, qayta tayyorlov dasturlarini rivojlantirish. Xususan, psixologik bilimlarni, huquqiy madaniyatni va xalqaro standartlar asosidagi treninglarni muntazam o'tkazish uning samaradorligini oshiradi.

Jamoat tartibini saqlashga doir qonunchilikni chet el tajribasi asosida takomillashtirish -Jamoat tartibini saqlash bo'yicha mavjud qonunchilikdagi aniqliklar va kamchiliklarni bartaraf etish, vakolatlar taqsimotini aniq belgilash, jazo choralarini kuchaytirish. Bu esa qonunbuzarliklarga va noaniqliklarga barham beradi.



Jamoatchilik bilan aloqalarni kuchaytirish - Jamoat tartibini saqlash bo'yicha mavjud qonunchilikdagi aniqliklar va kamchiliklarni bartaraf etish, vakolatlar taqsimotini aniq belgilash, jazo choralarini kuchaytirish. Bu esa qonunbuzarliklarga va noaniqliklarga barham beradi.

Favqulodda vaziyatlarga tayyorgarlikni kuchaytish - Mahalliy hamjamiyatlar bilan yaqindan ishlash, doimiy mashg'ulotlar va tezkor harakatga tayyorlikni ta'minlash.

Xalqaro hamkorlikni faollashtirish - Rossiya, Germaniya, Kanada kabi ilg'or davlatlar tajribasini o'rganish, ekspert almashinuvlarini tashkil etish va zamonaviy texnologiyalarni o'zlashtirish.

Ushbu takliflar asosida ichki ishlar va Milliy gvardiya bo'linmalarining jamoat tartibini saqlashdagi faoliyati yanada samarali, zamonaviy va jamoatchilik ishonchini qozonadigan tizimga aylanishi mumkin. To'g'ri rejalashtirish va sistematik amalga oshirish orqali ushbu yo'nalishdagi kamchiliklar bartaraf etilib, mamlakat xavfsizligi va barqarorligi mustahkamlanadi.

Xulosa qilib aytganda, kelajakda Ichki ishlar organlari va Milliy gvardiya jamoat tartibini saqlash bo'linmalarining faoliyatni takomillashtirish uchun zamonaviy texnologiyalarni keng joriy etish, kadrlar malakasini oshirish, qonunchilikni aniq va tushunarli qilish va jamoatchilik bilan samarali hamkorlikni rivojlantirish zarur. Xorijiy davlatlarning ilg'or tajribalari asosida hamkorlikni kuchaytirish va aholining huquqiy madaniyatini oshirish profilaktik tizimni mustahkamlashga xizmat qiladi. Shunday qilib, ushbu yo'nalishdagi kompleks islohotlar Ichki ishlar va Milliy gvardiya bo'linmalarining faoliyatini zamonaviy, samarali va aholiga yaqin tizimga aylantirishga xizmat qiladi, mamlakat xavfsizligi va barqarorligini mustahkamlaydi.



Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi(2023-yil 30-aprel)
2. O'zbekiston Respublikasi Ichki ishlar organlari to'g'risidagi va Milliy gvardiya to'g'risidagi qonun hujjatlari
3. "Jamoat xavfsizligi konsepsiyasi" (PF-27-sonli)
4. O'zbekistonda ichki ishlar organlari faoliyati. (2024). O'quv-uslubiy qo'llanma. Namangan Davlat Universiteti
5. O'zbekiston Respublikasi Ichki ishlar organlari faoliyatining tashkiliy va normativ-huquqiy asoslari bo'yicha rasmiy hujjatlar va qarorlar (2022-2025)
6. O'zbekiston Respublikasi Ichki ishlar organlari xodimlarining kasbiy madaniyati va xizmat intizomi to'g'risidagi Kodeks (2023)